МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

25 травня 2023 року
Київ, Україна

Організатор конференції: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:
Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д, Барановська О. Д., Баль-Прилипко Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Василишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 811.111

РОЛЬ КУЛЬТУРНО-КРАЇНОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Білоус А.А., кандидат філософських наук, доцент, **Клименко Л. В.,** в.о. завідувача кафедри англійської філології (alina.a.belous@gmail.com)

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В сучасних умовах іноземна мова розглядається і як засіб спілкування, і як засіб залучення школярів до культури іншого народу. Це стає домінуючою стратегією викладання іноземної мови школі і зумовлює потребу у формуванні в учнів країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетентності.

Вивчення англійської мови нерозривно пов'язане з зануренням у культуру її народу, оскільки мова і культура нероздільні. Учні повинні вивчати англійську мову як засіб спілкування, а також як елемент залучення їх до культури Британії.

Першою спробою інтегрованого вивчення мови і культури у вітчизняній методиці став лінгвокраїнознавчий підхід. Закономірним підсумком популярності даного підходу стало проникнення і закріплення в теорії навчання іноземних мов поняття «лінгвокраїнознавство» для позначення філологічної дисципліни. Лінгвокраїнознавство має на меті таку організацію навчального процесу, коли навчання мови відбувається одночасно з вивченням культури, що забезпечує правильне розуміння прочитаного і почутого.

Країнознавча компетентність багатьма вченими вважається ключовою (базовою або універсальною) для викладачів іноземної мови й розглядається як знання та уявлення про культуру та реалії іншомовної культури, уміння їх аналізувати, зіставляти та впізнавати, навички застосування цих знань у відповідній ситуації спілкування.

Формування країнознавчої компетентності полягає у залученні людини, яка вивчає іноземну мову, до духовних і культурних цінностей іншої етнокультурної дійсності, які є базовим змістом мови.

Країнознавча компетентність – сукупність знань про країну, мова якої вивчається, а також здатність використовувати національно-культурний компонент мови з метою спілкування. [3].

Країнознавчу компетентність утворює комплекс знань про специфіку культури країни, вмінь і навичок оперувати ними. Специфіка реалізується в організованій та

дібраній сукупності відомостей про культуру народу певної країни: соціальні цінності, норми, традиції, звичаї; спосіб життя; соціокультурний портрет країни, її народ та мова; історичний та культурний фон, особливості історичної пам'яті народу; ментальність тощо [3].

Л. Голованчук вважає за доцільне ввести замість терміна «країнознавча компетентність» термін «культурно-країнознавча компетентність», яка передбачає не лише специфічні культурно-країнознавчі знання, а й навички та уміння, що допомагають у забезпеченні здатності й готовності особистості до іншомовного міжкультурного спілкування і досягнення взаєморозуміння [1].

Метою вивчення країнознавства є ознайомлення з культурою інших країн, усвідомлення можливої різниці між їхньою та іншими культурами, розвиток позитивного сприйняття інших культур і набуття вмінь долати соціокультурні бар'єри. Джерелами країнознавчої тематики можуть бути різноманітні тексти (аудіо-, відео-, друковані тексти), відеофільми, пісні, комп'ютерні програми, мовні кліше, ілюстрації, фотографії тощо. Присутність країнознавчої тематики в навчально-методичному комплексі суттєво підвищує мотивацію учнів до вивчення іноземної мови, сприяє формуванню загальної культури майбутнього фахівця.

При навчанні англійської мови вчителю треба знайомити учнів з мовними одиницями, що найбільш яскраво відображають національні особливості культури народу – носіїв мови й середовища їх існування.

Для формування країнознавчої компетентності потрібні фонові знання, тобто знання про країну та її культуру, відомі усім жителям досліджуваної країни (на відміну від загальнолюдських або регіональних).

Під фоновими знаннями С. В. Роман розуміє знання, які є характерними для жителів конкретної країни і здебільшого невідомі іноземцям, що ускладнює певною мірою процес спілкування, оскільки взаєморозуміння неможливе без принципової тотожності в обізнаності комунікантів із дійсністю, що їх оточує [4, с.55].

Фонові знання реалізуються за допомогою певних мовних засобів, таких як фонова лексика та національні реалії.

Лексику, що відрізняється фонами (рівень лексичного поняття при цьому збігається), називають фоновою [4, с.56]. Реалії – це назви властивим тільки певним націям і народам предметів матеріальної культури, фактів історії, державних інститутів, імен національних і фольклорних героїв, міфологічних істот.

Існує ще безеквівалентна лексика, під значенням якої розуміють лексичні одиниці, план вираження яких неможливо порівняти з якими-небудь іншомовними лексичними поняттями. Безеквівалентні слова в точному значенні не перекладаються, і їхнє значення розкривається шляхом тлумачення.

Для формування країнознавчої компетентності вчителеві необхідно розробити свою програму викладання мовного етикету, оскільки він має свої національні особливості й володіє рядом універсальних рис, загальних для різних народів.

Тексти для читання та подальшого їх опрацювання мають добиратися таким чином, щоб за своїм змістом вони відтворювали реальні соціальні стосунки, містили доречні правила ввічливості та поведінки, включали основні відомості про культуру британців, про їх повсякденне життя, міжособистісні відносини, національну самобутність, історію та мистецтво.

Одним з провідних напрямків країнознавчої підготовки визнано використання інформаційних технологій, що створює умови для одержання практично необмеженого обсягу країнознавчої інформації. Особливе значення має звернення до неадаптованих сторінок веб-сайтів Інтернету, електронної пошти, електронних конференцій тощо. Технології мультимедіа (мультимедійні програми, курси, електронні підручники, довідники, енциклопедії, путівники тощо) дозволяють оптимізувати пошук та використання країнознавчої інформації, активізують пізнавальний інтерес, розвивають

інформаційні навички та вміння, формують дослідницьку культуру майбутнього вчителя. Використання автентичних відеоматеріалів сприяє найкращому розумінню живої іншомовної дійсності, надає можливість використовувати мову в умовах, наближених до природних.

Автентичні відеоматеріали мають величезний комунікативний та соціокультурний потенціал, який дає можливість інтенсифікувати уроки англійської мови та суттєво підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови.

Структурні показники країнознавчої компетентності включають: 1) рівень засвоєння країнознавчого матеріалу; 2) спрямованість на використання країнознавчого матеріалу в майбутній професійній діяльності; 3) здатність використовувати країнознавчий матеріал у процесі викладання; 4) здатність сприймати різноманітність та міжкультурні відмінності країн, мова яких вивчається; 5) уміння працювати в міжнародному контексті [2].

Таким чином, країнознавство як навчальна дисципліна збагачує культурну обізнаність про країни, мова яких вивчається; розширює усвідомлення культурних відмінностей, тобто національних традицій, особливості поведінки; уміння здобувати факти іншомовної культури самостійно й використовувати їх у реальному спілкуванні та уміння брати участь в обговорення різних аспектів життя іншомовних країн та національностей.

Перелік посилань:

1. Голованчук Л. П. Місце і роль культурно-країнознавчого аспекту в іншомовному спілкуванні. *Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія*. 2000. Вип. 2. С. 36-41.

2. Коган Ю. М Країнознавство як компонент професійної підготовки вчителів іноземної мови у ВНЗ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ. 2006. 20 с.

3. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах. *Іноземні мови*. 2010. № 3. С. 3-11.

4. Роман С. В. Методика навчання англійської мови в початковій школі. Київ : Ленвіт. 2009. С. 55-56.